

Talousveden tuotantoketjun riskienhallinta - ELY-keskuksen rooli

Tämän ohjeen tarkoituksena on selventää ELY-keskuksen roolia vesilaitoksen riskienhallintasuunnitelman laatimisessa. Vesilaitos tekee riskienhallintasuunnitelman ja pitää sen ajan tasalla kuten aiemminkin. Terveysturvaviranomaisen rooli vesilaitoksen riskienhallinnan laatimisessa pysyy ennallaan.

Lainsäädännön muutosten myötä raakaveden riskienhallintaan tuli tarkennuksia. Ohjeessa kerrotaan, mistä vesilaitos voi etsiä tietoja raakaveden riskinarviointiin. ELY-keskus on tarvittaessa apuna erityisesti raakaveden muodostumisalueen riskinarvioinnin tietojen kokoamisessa.

VN:n asetus Riskinarviointi (4 §)

Riskinarvioinnissa arvioidaan vaarojen ja vaaratilanteiden todennäköisyys ja niiden talousveden välityksellä aiheutuva mahdollinen terveyshaitta tai talousveden käyttökelpoisuuteen vaikuttava haitta.

Tarkemmat tiedot riskienhallintasuunnitelmasta löytyvät VNA 7/2023

Riskienhallintasuunnitelman laatiminen

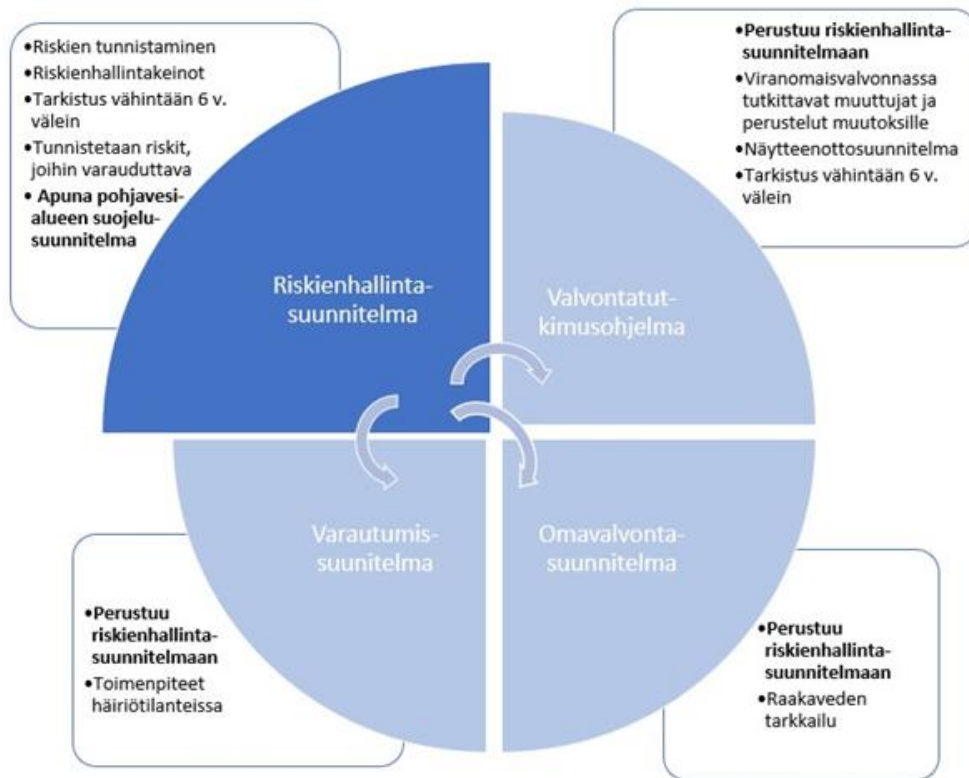
- Vesilaitos (yli 10 m³/d tai 50 hlöä) laatii riskienhallintasuunnitelman yhdessä kunnan terveysturvaviranomaisen kanssa.
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskus ovat mukana tarvittaessa.

Isojen talousvettä toimittavien laitosten (yli 10 m³/d tai 50 hlö) tulee terveysturvavirvelain (19 a §) mukaan laatia riskienhallintasuunnitelma. Terveysturvavirvelain nojalla riskienhallintasuunnitelma tulee laatia yhteistyössä kunnan terveysturvaviranomaisen sekä muiden riskienhallinnan kannalta keskeisten virvelomaisten ja sidosryhmien kanssa. Lisäksi vesihuoltolain (4 §) mukaan ELY-keskuksen sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen tulee tarvittaessa osallistua vedentuotantoketjun riskienhallintaan tarvittavien ympäristötietojen kokoamiseen sekä riskienhallinnan toimenpiteiden tunnistamiseen.

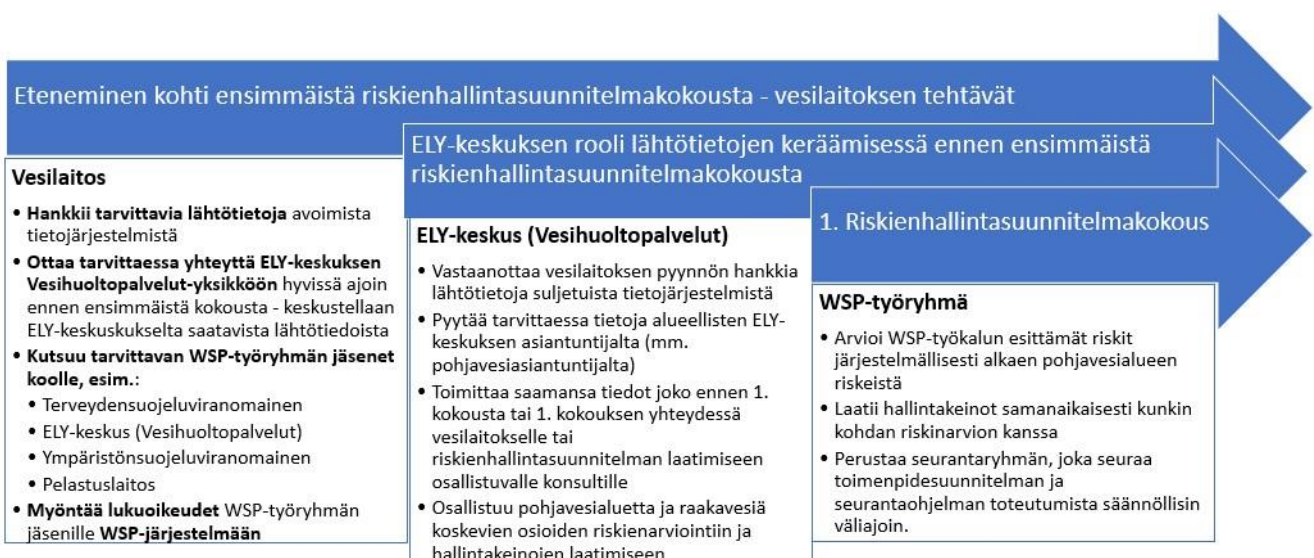
Valmistautuminen ja tietojen hankkiminen

Vesilaitoksia koskee velvoite laatia erilaisia suunnitelmia, jotka linkittyvät toisiinsa. Kaaviossa 1 on esitetty vesilaitoksen riskienhallintaan liittyvät suunnitelmat ja niiden keskeinen sisältö. Tämä ohje koskee riskienhallintasuunnitelmaa, joka toimii hyvänä pohjana, kun laaditaan esim. varautumissuunnitelmaa tai valvontatutkimusohjelmaa.

Kaavio 1.

Ennen riskienhallintasuunnitelmakokouksia vesilaitoksen on selvitettävä, mitä tietoja heillä on riskienhallintasuunnitelman tueksi. Kaaviossa 2 on esitetty riskienhallintaprosessin eteneminen. Riskienhallintasuunnitelma voidaan laatia ilmaisella verkkopohjaisella WSP-työkalulla ([linkki](#)), josta löytyy listaus riskienhallintatyössä tarvittavista lähtötiedoista. Pienten vesilaitosten osalta voidaan vaihtoehtoisesti käyttää tarkistuslistaa haavoittuvuuden arvioimiseksi ([linkki](#)).

Kaavio 2.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelma

Pohjavesialueen suojelusuunnitelma on tärkeä tietolähde raakaveden riskienhallintasuunnitelman laatimisessa. Pohjavesialueen suojelusuunnitelmassa tunnistetaan pohjavedelle aiheutuvat riskit ja esitetään toimenpiteet pohjaveden laadun heikkenemisen ennaltaehkäisemiseksi ja pohjaveden hyvän tilan turvaamiseksi. Tunnistetut riskit on hyvä huomioida riskienhallintasuunnitelmaa tehtäessä. Suojelusuunnitelmassa esitetään myös tietoja pohjavesialueen maaperä- ja pohjavesioloista. Näitä tietoja on syytä hyödyntää riskienhallintatyössä. Suojelusuunnitelma laaditaan ensisijaisesti vedenhankintakäytössä oleville pohjavesialueille sekä niille pohjavesialueille, joilla on paljon pohjaveden laatua tai määrää vaarantavaa toimintaa. Pohjavesialueen suojelusuunnitelmien teosta vastaa pääsääntöisesti kunta. Kaikille pohjavesialueille suojelusuunnitelmia ei ole laadittu tai ne eivät ole ajan tasalla. Pohjavesialueen suojelusuunnitelmaa kannattaa kysyä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Tietolähteitä

Vesilaitos hankkii riskienhallintasuunnitelmassa tarvittavia lähtötietoja avoimista tietojärjestelmistä. Esimerkkejä yleisimmin käytetyistä tietolähteistä on tämän ohjeen [liitteenä](#). Lisäksi ELY-keskuksen vesihuoltopalveluiden kautta voi saada tarvittaessa lisätietoa mm. raakaveden laatuun, pilaantuneisiin maa-alueisiin ja alueen riskitoimintoihin liittyen.

Suunnitelman toimittaminen

Vesilaitoksen on toimitettava riskienhallintasuunnitelma ELY-keskukselle, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja kunnan terveydensuojeluviranomaiselle ottaen huomioon tietoturvasääntö. Riskienhallintasuunnitelmaan tulee sisältää seuraavat tiedot ([VN:n asetus 7/2023](#) 3 §):

- Riskienhallintasuunnitelman laatimiseen osallistuneen työryhmän kokoonpano;
- Vedenottopisteiden sijainti paikkatiedossa;
- Selvitys vedenottopisteiden vedenmuodostumisalueiden maankäytöstä, valumasta, vedenmuodostumisprosesseista ja ihmisen toiminnan vaikutuksesta veden laatuun;
- Vedenottamoiden, vedenottamoalueiden, vedenottamon suoja-alueiden, vedenkäsittelylaitosten ja vedenjakelualueiden sijainti paikkatietona tai kartalla;
- Veden ottoa, käsittelyä, varastointia ja jakelua koskeva vedentuotantoketjun kuvaus;
- Tiedot vedenkäsittelykemikaaleista ja sellaisten vedentuotantoketjussa käytettävien tuotteiden materiaaleista, jotka ovat kosketuksissa talousvedeksi tuotettavan veden tai talousveden kanssa;
- Luettelo tunnistetuista talousveden laatua uhkaavista vaaroista ja vaaratilanteista;
- Arvio tunnistettujen vaarojen ja vaaratilanteiden aiheuttamasta riskistä talousveden laadulle;
- Luettelo laitoksen käytössä olevista riskienhallintatoimenpiteistä;
- Aikataulutettu toimenpidesuunnitelma uusien riskienhallintatoimenpiteiden käyttöönottamiseksi, jos olemassa olevat riskienhallintatoimenpiteet eivät ole riittäviä poistamaan vaaraa tai vähentämään riskiä hyväksyttävälle tasolle;
- Omaevalvontasuunnitelma

ELY-keskukselle riskienhallintasuunnitelma toimitetaan käyttämällä tietoturvalista asiointilomaketta osoitteessa: <https://asiointipalvelu.ahp.fi/forms/3405127>

Lisätietoa:

- [Vesihuoltolaki 119/2001 - FINLEX ®](#)
- [Valtioneuvoston asetus talousveden tuotantoketjun... 7/2023 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)
- [Terveydensuojelulaki 763/1994 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)
- [Sosiaali- ja terveysministeriön asetus... 1352/2015 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX ®](#)

Liite 1, Tietolähteitä

Kunta

- **Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat**
- Kaavatilanne ja maankäyttö
- Rakennusjärjestys, ympäristönsuojelumääräykset
- Ympäristöluvanvaraiset toimijat, rekisteröivät toimijat (mm. huoltoasemat, teollisuus)
- Maa-ainesten otto
- Jätevesien maahan imeytys
- Alueen riskitoiminnot

MUISTA!
Talousvesisäännösten
soveltamisohje

Valvira

- www.valvira.fi
- [Talousvesisäännösten soveltamisohje](#)
- [Riskienhallintasuunnitelma](#)

Syke (Suomen ympäristökeskus)

- www.syke.fi
- Haitta-aineet
- [Tulvakartat](#)
- Pohja- sekä pintavesialuetiedot, havaintopaikat, valuma-alueet
 - Pintavedet: [VALUE-työkalu](#) asiantuntijatarpeeseen relevantin valuma-alueen määrittämisessä.
 - Pohjavedet: Syken [Avoin tieto -palvelu](#), josta on mahdollista saada käyttöön Syken ylläpitämät pohjavesipaikkatiedot sekä kirjautua eri Syken [avoimien ympäristötietojärjestelmien](#) käyttäjäksi.

Vesi.fi

- www.vesi.fi
- [Pohjavesialueet](#)
- [Sinilevätilanne](#)
- [Tulvariskit](#)

Pelastuslaitos

- www.pelastustoimi.fi
- Öljysäiliöt pohjavesialueilla
- Liikenneonnettomuuskohteet
- Alueen kemikaalivarastot (vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi)
- Sammutusvesisuunnitelmat

GTK (Geologian tutkimuskeskus)

- www.gtk.fi
- Pohjavesialueiden geologiset rakenneselvitykset
- Pohjavesien virtausmallinnukset
- Maaperän ja pohjaveden taustapitoisuudet
- Pohjatutkimukset ja maaperän kairaustieto
- Geologiset kartta-aineistot (maaperä- ja kallioperäkartat)
- Harjujen ja kallioperän kiviainesten varantotiedot

Väylävirasto

- www.vayla.fi
- [Valtateiden pohjavesisuojaukset](#)
- [Tie-, rata- ja vesiväyläverkkoa koskevat tiedot](#)
- [Pohjaveden suojaustiedot](#)
- [Suomen Väylät-karttapalvelu](#)
- Teiden suolaus: Suolattavat maantiet on löydettävissä maanteiden talvihoitoluokkien perusteella Harjasta, joka on tienpitäjän oma tuotannonohjausjärjestelmä.

Liikenne- ja viestintävirasto

- www.traficom.fi
- [Tilastotietoa eri liikennemuotojen vaarallisten aineiden kuljetusten määristä ja laadusta](#)

Tukes

- www.tukes.fi
- Tukesin luvittamat vaarallisten kemikaalien laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin kohteet

Ilmasto-opas.fi

- www.ilmasto-opas.fi
- Ilmastonmuutos

